

Initiatiefvoorstel “Van het lachgas af”

Voorstel voor een gericht verbod op de verkoop en het gebruik van lachgas in Den Haag

Pieter Grinwis, ChristenUnie/SGP

Kavish Partiman, CDA

Frans de Graaf, Haagse VVD

Arjen Dubbelaar, Hart voor den Haag/Groep de Mos

Adeel Mahmood, NIDA

Den Haag, 19 september 2019; herziene versie, 7 oktober 2020

1. Inleiding

“Twee twintigers met dwarslaesie door lachgas¹”, “Studente invalide na inhaleren 360 lachgaspatronen²”, “Lachgaspatronen in auto dodelijk ongeval³”, “Verslavingszorg waarschuwt: verkoop lachgas moet scherper gecontroleerd⁴”, “Toename lachgas-incidenten in verkeer⁵”, “Lachgas kan opstap naar echte drugs zijn⁶” De schrikbarende koppen over de gevolgen van lachgasgebruik zijn het afgelopen jaar niet van de lucht. Van jongeren die met hun auto tegen een boom aan knallen, geslinger over de snelweg, tot blijvende schade, zoals spierzwakte en verlamingsverschijnselen. Allemaal veroorzaakt door de ogenschijnlijk onschuldige “partydrug” lachgas. Om over de overlast voor buurtbewoners nog maar te zwijgen...

Lachgas wordt al jarenlang in de medische wereld gebruikt als pijnstillertje en narcosemiddel. Het is de gangbare naam voor distikstofmonoxide (N₂O). Lachgas is een kleurloos gas met een zoetige smaak. Het gas wordt in de voedingsindustrie gebruikt in bijvoorbeeld gaspatronen voor slagroomspruiten. Op festivals en feestdagen wordt lachgas verkocht in ballonnen. Het wordt vervolgens geïnhaleerd door in en uit de ballon te ademen. Door het inademen van lachgas komt de gebruiker terecht in een roes, die maximaal vijf minuten duurt. Tijdens de roes ziet hij zijn omgeving waziger en klinkt geluid anders dan normaal. Men wordt vaak lacherig van het gas, wat de naam ervan verklaart.

Het Trimbosinstituut stelt dat lachgas verscheidene gezondheidsrisico's met zich meebrengt, waaronder duizeligheid, misselijkheid, verwardheid en hoofdpijn. Bij overmatig gebruik bestaat het risico op onder andere hartfalen, gehoorbeschadiging, flauwvallen, bewusteloosheid of bloedarmoede. Ondanks dat de roes kort is, kan het effect van lachgas nog 'na-ijlen', bijvoorbeeld bij het besturen van een auto.⁷ Overmatig gebruik kan bovendien leiden tot een vitamine B12-tekort, dat schadelijk is voor het zenuwstelsel.⁸ Bovendien is het risico op verslaving niet uitgesloten.⁹ De gemakkelijke beschikbaarheid van lachgas is een belangrijke factor in de populariteit onder jongeren, stelt het instituut.¹⁰

¹ <https://www.ad.nl/video/kanalen/de-ochtend-show-to-go~c600/series/hogtepunten-uit-de-ochtend-show-to-go~s1475/twee-twintigers-met-dwarslaesie-door-lachgas~p97008>

² <https://www.metronieuws.nl/nieuws/buitenland/2017/10/studente-invalide-na-inhaleren-360-lachgaspatronen>

³ https://www.telegraaf.nl/nieuws/559371483/lachgaspatronen-in-auto-dodelijk-ongeval?utm_source=google&utm_medium=organic

⁴ <https://www.trouw.nl/binnenland/verslavingszorg-waarschuwt-verkoop-lachgas-moet-scherper-gecontroleerd~bd63c387?fbclid=IwAR2P5kiFn-qA98XEad9S2GF4cjgz2mzPPs6QHAh0jKujxl4d-4P0COK2tw>

⁵ <https://nos.nl/artikel/2297180-toename-lachgas-incidenten-in-verkeer-ballonetje-moet-kunnen-zegt-bestuurder.html>

⁶ <https://www.omroepwest.nl/nieuws/3563148/Verslavingsdeskundige-Lachgas-kan-opstap-naar-echte-drugs-zijn>

⁷ <https://www.trimbos.nl/docs/fff0f1ee-c774-4ed0-adbb-b63493d6450f.pdf>

⁸ <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/neurologen-waarschuwen-na-dubbele-ziekenhuisopname-twente-lachgas-kan-blijvende-verlamming-veroorzaken~b2db93a1/>

⁹ <https://www.trimbos.nl/docs/fff0f1ee-c774-4ed0-adbb-b63493d6450f.pdf>

¹⁰ <https://www.trimbos.nl/docs/fff0f1ee-c774-4ed0-adbb-b63493d6450f.pdf>

Naast de gezondheidsrisico's voor de gebruikers, zorgt lachgas ook voor veel overlast in de stad. Inwoners ervaren geluidsoverlast door lachgasgebruikers die onder hun raam staan te gebruiken en de rommel die ze na hun gebruik achterlaten.¹¹¹² Ten slotte is lachgas ook slecht voor het milieu. Milieudefensie waarschuwt dat het gas 250 keer schadelijker voor het milieu is dan CO₂. Het effect van één lachgaspatroon staat volgens de organisatie gelijk aan vijftien kilometer autorijden.¹³

Door een uitspraak van de Hoge Raad¹⁴ is lachgas sinds 2016 niet meer geclassificeerd als geneesmiddel en valt het onder de Warenwet. Recreatief gebruik van lachgas is hierdoor geen onrechtmatig gebruik van een geneesmiddel meer. Sindsdien heeft het recreatief gebruik een vlucht genomen. Volgens het Trimbosinstituut heeft de helft van de jongeren wel eens lachgas gebruikt.¹⁵ Het afgelopen jaar stapelen de nieuwsberichten met incidenten door lachgasgebruik zich op. De roep richting het Rijk om een landelijk verbod klinkt daardoor dan ook steeds luider. Aangezien lachgas onder de Warenwet valt, gaat de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) over handhaving. De NVWA handhaaft momenteel niet, omdat gebruikers bij doorsnee recreatief gebruik (niet vaker dan één keer per maand en minder dan tien patronen per keer) geen risico zouden lopen.

2. Inzet tot nu toe en stand van zaken

In mei 2017 stelde de ChristenUnie/SGP-fractie schriftelijke vragen¹⁶ over de reclame voor slagroompatronen, waarin we het gebruik van lachgas als genotsmiddel “niet wenselijk” noemden. In april 2018 trokken Groep de Mos en de ChristenUnie/SGP samen opnieuw aan de bel en vroegen we het college om met winkeliers in gesprek te gaan over manieren om lachgasgebruik te ontmoedigen.¹⁷ Bovendien benadrukten we de overlast die lachgasgebruik veroorzaakt en de schade die het gebruik kan aanrichten. In november 2018 dienden we samen met Hart voor Den Haag/Groep de Mos en CDA de motie “Ontmoedig lachgasgebruik”¹⁸ in. Hierin waarschuwden we voor de gezondheidsrisico's en vervuiling die lachgas met zich meebrengt. Samen met de collega's van Hart voor Den Haag/Groep de Mos en CDA en gesteund door een ruime meerderheid van de Haagse raad verzochten we het college dringend de mogelijkheden voor een verbod en andere verkoopbeperkende regelgeving te onderzoeken. Bijna twee jaar duurde het, voordat het college de motie afdeed en de mogelijkheden

¹¹ <https://indebuurt.nl/denhaag/nieuws/zo-wordt-het-weer-gezellig-op-scheveningen~134844/>

¹² <https://www.ad.nl/den-haag/hagenaars-smeken-om-hulp-bewoners-moesten-met-hun-kinderen-vluchten-voor-vechtende-dealers~a06df602/>

¹³ <https://milieudefensie.nl/actueel/het-klimaat-huilt-om-lachgas>

¹⁴ <https://uitspraken.rechtspraak.nl/inziendocument?id=ECLI:NL:HR:2016:218>

¹⁵ <https://www.trouw.nl/binnenland/lachgas-likt-hard-op-weg-naar-de-verboden-drugslijst~b3346180/>

¹⁶ RIS296899

¹⁷ RIS299524

¹⁸ RIS301061

in kaart had gebracht (juli 2020¹⁹). In de tussentijd (augustus 2019) had de toenmalige burgemeester wel aangegeven dat ze de overlast en het gebruik van lachgas als partydrug zag toenemen²⁰. Bij de bespreking van het veiligheidsbeleid in de maand erna gaf ze bovendien aan de problemen op het gebied van gezondheid en overlast door lachgas te erkennen. Maar hoewel er verschillende mogelijkheden waren om zowel de verkoop als het gebruik van lachgas aan banden te leggen, beperkten de maatregelen van de Gemeente Den Haag zich vooral tot voorlichting aan jongeren en hun ouders over de risico's van lachgas.

In juli 2019 gaf de minister van Justitie en Veiligheid, Ferd Grapperhaus, aan te onderzoeken of een landelijk verbod op lachgas mogelijk is.²¹ Samen met staatssecretaris Blokhuis zou hij “serieus gaan kijken” naar de mogelijkheden voor zo'n verbod. Een commissie van het Coördinatiepunt Assessment en Monitoring (CAM) maakte in opdracht van de staatssecretaris een nieuwe risicobeoordeling van de risico's van lachgasgebruik voor de gezondheid. De resultaten hiervan zijn afgelopen november gepubliceerd.²² De Commissie Risicobeoordeling concludeerde dat het recreatief gebruik van lachgas een risico kan vormen voor de gezondheid, dat het gebruik van lachgas moet worden ontmoedigd en dat de beschikbaarheid moet worden beperkt. In navolging van dit onderzoek heeft het kabinet een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) aangekondigd, waarmee lachgas op de softdruglijst (lijst II) van de Opiumwet wordt geplaatst.²³ Deze maatregel laat echter nog op zich wachten, omdat de te doorlopen procedure nog veel tijd vergt en de uitkomst daarvan nog niet zeker is. In de tussentijd hebben verschillende gemeenten, waaronder Amsterdam, Utrecht, Rotterdam, Haarlem, Leiden en Enschede het heft in eigen hand genomen door over te gaan tot het invoeren van een lokaal verkoop- of gebruiksverbod²⁴.

Ondertussen kondigde de nieuwe coalitie in het coalitieakkoord “Samen voor de stad” van december 2019, geïnspireerd door dit initiatiefvoorstel en aanvullend op de aankondiging van het kabinet, een ventverbod voor lachgas aan. Daarnaast schreven de coalitiefracties in hun akkoord dat de gemeente actief gaat handhaven op de verkoop van lachgas in de horeca en detailhandel op basis van de Wet Milieubeheer. Op 20 juli 2020 reageerde het college vervolgens op dit initiatiefvoorstel. In zijn advies gaf het college aan het voorgestelde ventverbod te steunen. Ook stuurde het college zelf een raadsvoorstel voor een ventverbod naar de raad. Voor wat betreft het reguleren van het gebruik van lachgas gaf het college aan de landelijk aangekondigde wetgeving af te wachten, ervan uitgaande dat

¹⁹ RIS 301061

²⁰ <https://www.nu.nl/binnenland/5973687/grote-gemeenten-neem-lachgas-weer-op-in-geneesmiddelenwet.html>

²¹ <https://nos.nl/artikel/2291541-minister-grapperhaus-wil-praten-over-een-verbod-op-lachgas.html>

²² <https://www.rivm.nl/sites/default/files/2019-12/risicobeoordelingsrapport%20lachgas%2020191209%20beveiligd.pdf>

²³ Kamerbrief met kenmerk kenmerk 1621153-199500-VGP

²⁴ <https://nos.nl/artikel/2340671-zo-n-90-gemeenten-lopen-vooruit-op-verbod-op-lachgas-nemen-zelf-maatregelen.html>

deze 1 januari 2021 van kracht zou worden. Inmiddels is duidelijk dat nieuwe landelijke regelgeving niet eerder van kracht zal worden dan op 1 juli 2021, en mogelijk zelfs later.²⁵ Wachten op landelijke regelgeving houdt dus een risico in, en andersom geldt ook dat als in de tussentijd gemeenten besluiten een lokaal verbod in te voeren, dit de druk op kabinet en Tweede Kamer verhoogt om vaart te maken met het doorvoeren van het aangekondigde beleid. En Den Haag zou daarmee niet de enige gemeente zijn, integendeel. In de tussentijd besloten namelijk al vele tientallen gemeenten om niet op een landelijk verbod te wachten. Daarvoor was volgens hen en volgens ons de problematiek te urgent.

3. Voorgestelde aanpak

Het aanpakken van lachgasproblematiek kan langs verschillende sporen. Er zijn dan ook verschillende maatregelen te treffen en reeds door andere gemeenten getroffen, waarmee het gebruik van lachgas verder aan banden kan worden gelegd.

Verbod gebruik

Allereerst kan een gemeente het *gebruik* van lachgas verbieden. Dit kan ze onder andere doen door een bepaling in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) op te nemen die een gebiedsgericht verbod voorschrijft, waarbij lachgasgebruik verboden wordt op plekken die de gemeente aanwijst, naar analogie van het alcoholverbod of het blowverbod. De gemeente Utrecht heeft onlangs een dergelijk verbod ingevoerd.²⁶ Omdat het nog niet zeker is of en wanneer landelijke maatregelen worden ingevoerd, wordt in dit initiatief voorgesteld om eenzelfde bepaling in de APV op te nemen, waarna het college middels een uitvoeringsbesluit gebieden aanwijst waar het gebruiksverbod gaat gelden.

Het gebruiksverbod geeft politie en handhavers extra handvatten om op te treden in gevallen van overlast door lachgasgebruik in de openbare ruimte. Bovendien geeft dit verbod duidelijk het signaal af - niet alleen richting haar inwoners, maar ook richting het Rijk - dat de gemeente Den Haag de risico's en schadelijke gevolgen van lachgasgebruik erkent en op waarde schat en alles doet wat binnen de gemeentelijke mogelijkheden ligt om het gebruik ervan te beperken.

²⁵ RIS303540

²⁶ <https://nos.nl/artikel/2294132-utrecht-komt-met-verbod-op-lachgas-op-straat.html>

Verbod verkoop

De gemeente Amsterdam heeft onlangs aangegeven de verkoop van lachgas aan te pakken door het ventverbod, zoals beschreven in de Amsterdamse *Verordening staan- en ligplaatsen buiten de markt en venten*²⁷ actief te gaan handhaven. Den Haag kent de *Verordening Straathandel 2017*, waarin de Haagse regels voor straathandel en venten worden beschreven. Over venten staat in artikel 2.1 het volgende:

Het is verboden te venten:

- a. op door burgemeester en wethouders in het belang van de openbare orde aangewezen weg of weggedeelten; of*
- b. op door burgemeester en wethouders in het belang van de openbare orde aangewezen dagen en uren.*

De gemeente zou hier een bepaling aan toe kunnen voegen waarin ook bepaalde producten kunnen worden verboden om te venten in het belang van de openbare orde op straffe van een bestuurlijke boete van €140,-. Dit artikel biedt het stadsbestuur de mogelijkheid om de verkoop van lachgas actief aan te pakken. Zoals eerder beschreven heeft het college op 20 juli 2020 een raadsvoorstel naar de raad gestuurd waarin deze bepaling wordt toegevoegd aan de *Verordening straathandel 2017*.²⁸ Dit raadsvoorstel is echter overbodig, aangezien een uitbreiding van het ventverbod ook al is opgenomen in dit initiatiefvoorstel dat dateert van 19 september 2019.

Niet alleen op straat, ook in de horeca en detailhandel wordt lachgas verkocht. De gemeente Arnhem heeft vergaande maatregelen getroffen om dit tegen te gaan. Zij doen een beroep op artikel 9 van de Wet Milieubeheer, waarin staat dat de verkoper van lachgas op basis van de Wet Milieubeheer verplicht is om (mogelijke) gevaren voor mens of milieu te voorkomen of te beperken²⁹. En zoals hierboven beschreven is vastgesteld dat lachgas schadelijk is voor mens en milieu. Op basis van het aangehaalde artikel in de Wet Milieubeheer, zag de gemeente Arnhem voldoende basis om een verkoopverbod voor lachgas af te kondigen. Op dit moment loopt er een bodemprocedure bij de Raad van State, aangespannen door een nachtwinkel en groothandel in Arnhem, waarin wordt uitgezocht of dit Arnhemse verbod rechtmatig is.³⁰

²⁷ <https://www.amsterdam.nl/nieuws/nieuws/raadsbrief-lachgas/>

²⁸ RIS 305867

²⁹ <https://www.gelderlander.nl/arnhem/arnhem-doet-lachgas-ook-in-horeca-in-de-ban-eerste-nederlandse-gemeente-met-totaalverbod~a0f10343/>

³⁰ <https://www.gelderlander.nl/arnhem/kan-lachgasverbod-in-arnhem-door-de-beugel-raad-van-state-schuift-oordeel-door~a179db3f/>

Recreatief lachgas wordt ten slotte vaak gebruikt op festivals en andere evenementen. De verkoop en het gebruik van lachgas bij dit soort gelegenheden kunnen een risico vormen voor de veiligheid, openbare orde en volksgezondheid. In een menigte kan het gebruik valpartijen, botsingen en irritaties veroorzaken. Andere bezoekers kunnen lachgasgebruik als aanstootgevend ervaren. Bovendien is de drempel om het gebruik te combineren met alcohol lager op evenementen, en de combinatie van lachgas en alcohol of andere drugs kan levensgevaarlijk zijn.³¹ Verschillende steden hebben om deze reden ervoor gekozen om een verbod op lachgas op te nemen in hun evenementenvergunning. Hierdoor kunnen bezoekers geen ballonnen meer kopen en kan de organisator medeverantwoordelijk worden gehouden voor de handhaving van het verbod. In onder andere Alkmaar, Rotterdam en Hoorn is een soortgelijk verkoopverbod ingevoerd. In Hoorn is gebleken dat een actieve handhaving van het verkoopverbod ervoor kan zorgen dat het aantal incidenten sterk afneemt.³² In de eerdergenoemde Kamerbrief refereert de staatsecretaris aan een dergelijke maatregel als een goed te nemen lokale maatregel.

In gesprek met winkeliers

Aangezien het, gelet op nog lopende bodemprocedure bij de Raad van State, nog niet helemaal zeker is dat een gemeente winkeliers kan verbieden om slagroompatronen te verkopen of reclame ervoor te maken - regels daaromtrent zijn immers in handen van de Stichting Reclamecode - kan natuurlijk wel een beroep worden gedaan op de verantwoordelijkheid van de verkopers. In dit voorstel roepen we het stadsbestuur andermaal op om met Haagse winkeliers in gesprek te gaan, om hen dringend aan te sporen te stoppen met de verkoop van lachgaspatronen. Als verkopers het beste met hun, vaak jonge, klanten voor hebben, zou het ze immers passen te stoppen met het achteloos verkopen van lachgas en het aanprijzen ervan in hun etalages.

4. Ontwerp-raadsbesluit

De gemeenteraad van de gemeente Den Haag, in vergadering bijeen d.d., gelezen het initiatiefvoorstel 'Van het lachgas af' van de raadsleden Pieter Grinwis van de ChristenUnie/SGP-fractie, Kavish Partiman van de CDA-fractie, Frans de Graaf van de Haagse VVD, Arjen Dubbelaar van Hart voor Den Haag/ Groep de Mos en Adeel Mahmood van NIDA,

besluit:

³¹ <https://www.trimbos.nl/docs/fff0f1ee-c774-4ed0-adbb-b63493d6450f.pdf>

³² <https://www.nhnieuws.nl/nieuws/251438/handhaven-op-lachgas-werpt-zijn-vruchten-af-amper-incidenten-gemeld>

- I. vast te stellen dat in het belang van de veiligheid, openbare orde en volksgezondheid in Den Haag, zowel een verbod op hinderlijk gebruik van lachgas als een gericht verkoopverbod van lachgas wenselijk is;

- II.
 - a. na artikel 2:48 lid 4 van de APV een vijfde lid toe te voegen:
“5. Het is voor personen verboden op de weg, die deel uitmaakt van een door het college aangewezen gebied, lachgas te gebruiken of tanks, ampullen en dergelijke met lachgas bij zich te hebben.”
 - b. voor wat betreft lachgasverkoop gebruik te maken van het ventverbod, zoals beschreven in artikel 2.1 van de Verordening straathandel Den Haag 2017 **en deze te wijzigen zoals beschreven staat in bijlage 1**;
 - c. in de evenementenvergunning van de gemeente Den Haag vast te leggen dat het verstrekken van lachgaspatronen en -ballonnen tijdens evenementen niet is toegestaan, om daarmee de openbare orde en veiligheid van (jonge) bezoekers aan evenementen te kunnen waarborgen;
 - d. **het college op te dragen de verkoop van lachgas in de horeca en detailhandel te verbieden op basis van de Wet Milieubeheer, onder de voorwaarde dat de ‘Arnhemse aanpak’ standhoudt in de bodemprocedure bij de Raad van State**;

- III. **zolang niet duidelijk is of de Wet Milieubeheer kan worden toegepast om de verkoop van lachgas te verbieden**, het college op te dragen in gesprek te gaan met winkeliers om hen dringend aan te sporen te stoppen met het aanprijzen van slagroompatronen in hun etalages en lachgasgebruik zoveel mogelijk te ontmoedigen door de verkoop te beperken of geheel te staken,

- IV. **Het college op te roepen om in samenspraak met GGD Haaglanden een aanpak op te stellen om actief voorlichting te geven over de risico's van het gebruik van lachgas op scholen, via social media en andere relevante kanalen***

Bijlage 1

De Verordening straathandel Den Haag 2017 wordt gewijzigd als volgt.

A Artikel 2, eerste lid, komt te luiden:

Artikel 2. Ventverbod

1. Het is verboden te venten:
 - a. Op door burgemeester en wethouders in het belang van de openbare orde aangewezen weg of weggedeelten;
 - b. Op door burgemeester en wethouders in het belang van de openbare orde aangewezen dagen en uren;
 - c. In door burgemeester en wethouders in het belang van de openbare orde aangewezen producten.

B De bijlage als bedoeld in artikel 12A, tweede lid, komt te luiden:

Artikel	Onderwerp	Boete in euro's
2, lid 1, onderdeel a.	Ventverbod op aangewezen plaatsen	140 (bijlage Bboor)
2, lid 1, onderdeel b.	Ventverbod op aangewezen tijden	140 (bijlage Bboor)
2, lid 1, onderdeel c.	Ventverbod op aangewezen producten	140
3	Geluidshinder	140
4, lid 1	Langer dan noodzakelijk op dezelfde plaats blijven staan	140
5, lid 1	Verbod inname standplaats behoudens vergunning	140 (bijlage Bboor)
6	Verbod voor rechthebbende op een perceel dat deel uitmaakt van de openbare weg om daarop standplaats te laten innemen zonder vergunning	140
7, lid 1	Standplaats innemen buiten de reguliere winkelopeningstijden	140

7, lid 2	Standplaats innemen buiten de in de vergunning toegestane tijden	140
7, lid 3	Standplaats niet volledig ontruimen na vergunde tijds- periode	140
7, lid 4	Standplaats niet in goede orde achterlaten	140
10, lid 2	Verplichting tot naleving van aan vergunning verbonden voorschriften en beperkingen	140
13A	Aanwijzingen toezichthouders niet naleven	95

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering van 7 oktober 2020.

De griffier,

De voorzitter,

*** geamendeerd in de raadsvergadering van 7 oktober.**